

Marina Papa Sokal – 2006

Περιστατικό με την κυρία υψηλής κοινωνίας που μπαίνει σε γκαλερί της ΝΥ με τον διακοσμητή της και ψάχνει κάτι για το εξοχικό... ο διακοσμητής προτείνει μια ρωμαϊκή ταφική υδρία ως... φωτιστικό/τραπεζάκι καφέ - και το αγοράζει

Από πού ήρθε αυτό το αντικείμενο; Πού βρίσκεται τώρα;

Πολλοί παράγοντες συσκοτίζουν το θέμα:

1. Εθνικιστικές και διεθνιστικές προσεγγίσεις αναφορικά με την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς – το ζήτημα δεν είναι αν πρέπει να μείνουν όλα τα κατάλοιπα σε μια χώρα αλλά πως να σώσουμε αρχαιολογικούς χώρους από λεηλασίες
2. Υπάρχει διαφορά ανάμεσα σε δημόσια μουσεία και φορείς και ιδιώτες συλλέκτες
3. Δεν τονίζεται η διαφορά ανάμεσα στις αρχαιότητες και άλλα είδη τέχνης
4. Χρησιμοποιείται γενικά κι αόριστα ο όρος «Αγορά = market” για πάσης λογής συναλλαγές

Για τη συγγραφέα το βασικό σημείο αναφοράς είναι η δουλειά του αρχαιολόγου: στόχος του δεν είναι να ανασκάψει όμορφα/πολύτιμα αντικείμενα αλλά να καταλάβει το παρελθόν – ποια ευρήματα μας δίνουν τις περισσότερες πληροφορίες;

Το 2003 ο κόσμος συγκλονίστηκε από τις εικόνες καταστροφής του Μ. της Βαγδάτης αλλά στην περιφέρεια της πόλης οι λεηλασίες αρχαιολογικών χώρων ήταν εκτός ελέγχου: χιλιάδες ορύγματα σε μεγάλο βάθος, αποτέλεσμα πολύωρης εργασίας → τι μας δείχνει αυτό;;;

Λεηλασία = βιομηχανία (Atwood, Stealing History 2004)

Chippindale/Gill 1999 → 75% αρχαιότητες σε μεγάλα ιδιωτικά μουσεία και συλλογές είναι δίχως προέλευση

Ricardo Elia 2001 → πλημμύρα απουλικών αγγείων στην αγορά στη δεκ του 1980

Σε αυτό το πλαίσιο προσπαθεί να εξηγήσει κάποιες παρεξηγήσεις

- MERRYMAN «υπερβολική προστασία από χώρες-πηγές αρχαίου πολιτισμού» → πολιτιστική οικουμενικότητα ... ώστε να συμμετέχουν και οι ιδιώτες συλλέκτες και μεσάζοντες !!
- ΑΛΜΑ – από το να τεθούν υπό εξέταση οι αυστηροί κανόνες δανεισμού κλπ κάθε κράτους μέχρι το να θεωρήσεις απαραίτητους τους συλλέκτες/αρχαιοπώλες είναι τεράστιο βήμα
- Εθνικιστές: δικαίωμα κάθε χώρας να προστατεύει τις αρχαιότητές της και να απαγορεύει την εξαγωγή τους vs διεθνιστές τονίζουν την οικουμενικότητα του πολιτισμού
- Ενδιάμεσες θέσεις

Το πρόβλημα του ορισμού ιδιοκτησία;

Αττικά αγγεία 5^{ου} αι πΧ βρίσκονται στην Ετρουρία- είναι ιδιοκτησία Ελλάδας ή Ιταλίας;;

Ρωμαϊκά νομίσματα της ελληνικής αποικίας της Αίνου (σημ Ενεζ Τουρκία) βρίσκονται στη Φιλιππούπολη – πού να επιστραφούν; Ποιος θα τα διεκδικήσει;

Αναγκαστικά θα πρέπει να στραφούμε στην οικουμενικότητα για να προστατευτούν τα αρχαία – οι σύγχρονες χώρες να θεωρήσουν εαυτούς «θεματοφύλακες» πολιτισμού για όλους τους ανθρώπους ώστε να είναι εγγυημένη η διατήρηση και πρόσβαση των αρχαίων

ΜΕ αυτό το σκεπτικό η ιδιωτική συλλογή – από τη φύση της ΔΕΝ φροντίζει το κοινό συμφέρον σε αντίθεση με τα δημόσια μουσεία → «κοινή πολιτιστική κληρονομιά όλης της ανθρωπότητας»

Για αυτόν τον λόγο τα Μουσεία θα πρέπει να υιοθετήσουν αυστηρές προδιαγραφές αποδοχής αρχαιοτήτων και να δεσμεύονται ηθικά και νομικά για τη σωστή πρακτική

ΠΡΟΒΛΗΜΑ::: η χρηματοδότηση - όταν δεν επαρκεί η δημόσια χορηγία, στρέφονται σε ιδιώτες χορηγούς κι από εκεί αρχίζουν όλα

Εξίσου σημαντική είναι η διαφοροποίηση ανάμεσα στις αρχαιότητες και άλλα είδη τέχνης καθώς για κανένα άλλο είδος όσο τα αρχαία κατάλοιπα δεν είναι τα συμφραζόμενα τόσο απαραίτητα – η ιστορική αξία είναι μεγαλύτερη της αισθητικής

Υπολογίζεται πως για κάθε εμπορεύσιμο (δηλ μεγάλης αισθητικής αξίας) αρχαίο αντικείμενο καταστρέφονται δεκάδες αρχαιολογικές θέσεις. Πχ για τα απουρικά αγγεία ο Eia υπολόγισε πως θα πρέπει να ανοίχθηκαν πάνω από 10,000 τάφοι στην Κ. Ιταλία ώστε να δώσουν 13.600 αγγεία στην αγορά

ΑΓΟΡΑ/ΕΜΠΟΡΙΟ: να υπάρχει τουλάχιστον έστω ένα μικρό περιθώριο συναλλαγές μεταξύ μουσείων ή κρατών καθώς και τη δυνατότητα ανταλλαγής «διπλών»

Το πχ της Para—Sokal Μαλι – Κάνσας – Ελλάδα – αγορά ή ανταλλαγή και τί κάνει με τα έσοδα που αποκομίζω;

Επίσης, Υπερ-παραγωγή αρχαιοτήτων σε κράτη όπως η Ελλάδα και η «βοήθεια» με το αζημίωτο... από αμερικανικά μουσεία

Το ενδιαφέρον είναι ότι η συνθήκη της ΟΥΝΕΣΚΟ προβλέπει αντίστοιχες συναλλαγές αλλά αυτό ΔΕΝ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΕΙ την ύπαρξη ιδιωτικών συλλογών

Ερώτηση: κι αν τα μουσεία εξακολουθούν να έχουν πληθώρα μικρης αξίας αρχαιοτήτων, όπως ρωμαϊκά λυχνάρια, ούτε τότε να επιτρέπεται στους συλλέκτες η αγορά;;;

Η συγγραφέας επιθυμεί να μην υπάρχει ΚΑΘΟΛΟΥ ιδιωτική αγορά/συλλογή – αλλά αυτό είναι ουτοπικό - στην καλύτερη περίπτωση : να υιοθετήσουν ΟΛΕΣ οι χώρες την ίδια αυστηρή νομοθεσία με την οποία όλες οι αρχαιότητες που αγοράζονται από μια χρονολογία κι έπειτα και δεν έχουν προέλευση να θεωρούνται προϊόντα λαθρανασκαφής και οι κάτοχοι/διακινητές να διώκονται ανάλογα.

ΑΝΑΓΚΗ → να μειωθεί η ζήτηση. ΠΩΣ???? Μειώνοντας την σημασία του συλλέγειν και τονώνοντας την ανταλλαγή αρχαίων / δάνεια

Αν δεν υπάρχει ανταγωνισμός για το ποιος θα χτυπήσει το καλύτερο κομμάτι στην κάθε δημοπρασία, τότε θα υπάρχουν πιο πολλά χρήματα για έρευνα και ανασκαφή, εκπαίδευση και αναφορά στην τοπική οικονομία

→ Ευαισθητοποίηση κοινού, πολιτικών και επιστημόνων για την καταστροφή της πολιτιστικής κληρονομιάς από το παράνομο εμπόριο

Τουρκία και πολιτιστική κληρονομιά

Ποιοι λαοί κατοικούσαν / κατοικούν στο έδαφός της;

Χαλιφάτο - οθωμανική αυτοκρατορία – τουρκία

Ατατούρκ και το κοσμικό πρόσωπο της τουρκίας αντί του θρησκευτικού

632 – Ο Θάνατος του Προφήτη... Εμφύλιοι πόλεμοι μέχρι των διαχωρισμό Σηιτών/Σουννιτών

1922 ο Ατατούρκ αποκηρύσσει το σουλτανάτο και το 1924 διαγράφει την ύπαρξη του χαλίφη, 1923 η μεταφορά της πρωτεύουσας στην Άγκυρα

Χετταίοι – Λυδοί, Φρυγες, Καρες, Σελτζούκοι κι Οθωμανοί όλοι πρόγονοι των Τούρκων

Σουννίτες - Αλευί – Κούρδοι – Έλληνες – Εβραίοι – Αρμένιοι – Δυτικοί.....

Αρχαιολογικό Μουσείο Κων/πολης

1846 με οδηγίες να συγκεντρωθούν από όλα τα άκρα της αυτοκρατορίας αρχαιότητες στην Πόλη

1881 – σχέδια για Αρχαιολογικό Μουσείο και νομοθεσία

1891 ανοίγει το Αρχ. Μ. Κων/πολης όπως είναι σήμερα και ο Osman Hamdi Bey πρώτος διευθυντής

– διανοούμενος, ζωγράφος, σημαντικό μέλος της ανώτατης διοίκησης

Αρχαιολόγος – ιδρυτής του Αρχ. Μουσείου Κων/πολης και της Ακαδημίας Καλών Τεχνών στην Κων/πολη

το σημερινό [Mimar Sinan University of Fine Arts](#). Γιος του (χιώτη) Ιμπραήμ Εντεμ Πασά

Από την [Beşiktaş](#) στο Παρίσι – στη Βαγδάτη και πάλι Κωνσταντινούπολη.

Καλλιέργησε επαφές με ξένα ιδρύματα, όπως το Urrenn

Ανασκαφές σε Κομαγένη (Unesco), Λάγινα, Σιδώνη Λιβάνου - - Σαρκοφάγος Αλεξάνδρου

[Osman Hamdi Bey: Kaplumbağā Terbiyecisi](#), Filmeks, 18 April 2012, retrieved 18 March 2016

Νόμος 1884: 1/3 στο κρατος, 1/3 στον ανασκαφέα/ 1/3 στον ιδιοκτήτη γης αλλά δίχως εξαγωγές

Όπου και να βρεθεί αρχαιότητα, θεωρείται ιδιοκτησία του Μ. Κων/πολης (*Asari Atika Nizamnamesi*)

Νόμος του 1906 ½ - ½ βγάζει εκτός τον ανασκαφέα

Μέχρι το 1973 σε ισχυ και το 1983 επέκταση νόμου σε πολιτιστική κληρονομιά και φυσικό περιβάλλον και ιδιοκτήτης πλέον το κράτος

ΠΡΟΒΛΗΜΑ Η σαρκοφάγος του Αλεξάνδρου βρέθηκε το 1887 στη νεκρόπολη της Σιδώνας σημερινό Λίβανο το οποίο γίνεται κράτος ανεξαρτητο το 1963...

<https://muze.gov.tr>

KARUN TREASURE - Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΛΥΔΙΑΣ

Ο Θησαυρός της Λυδίας

Το βασίλειο του Κροίσου

Καταλύεται στα 547 από τον Κύρο τον Μέγα και ουσιαστικά παραμένει ως μικρή επαρχία της Περσικής αυτοκρατορίας
Στη θέση του έρχονται οι Φρύγες

Γνωστός ο Κροίσος (όπως και ο Μίδας) για τα μυθικά πλούτη και κυρίως τον χρυσό

Οι Σάρδεις ήταν η πρωτεύουσα του βασιλείου – από τις πρώτες περιοχές που έκοψαν νόμισμα

Σήμερα επαρχία ΒΔ Τουρκίας με κοντινότερο χωριό το Usak.

Στις αρχές της δεκ. 1960 τυμβωρύχοι ανέσκαψαν – από ό,τι φάνηκε εκ των υστέρων – βασιλικούς τάφους της περιοχής και τα εντυπωσιακά χρυσά ευρήματα εξήχθησαν μέσω τούρκων κι ελβετών μεσαζόντων στο εξωτερικό.

Μεγάλο τμήμα των ευρημάτων αγοράστηκε από γκαλερί της Νέας Υόρκης και μετά σε ένα από τα πιο γνωστά μουσεία του κόσμου ... Το Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης

Η ιστορία άρχισε να ανακαλύπτεται χάρη στο πείσμα δημοσιογράφων από τις δυο πλευρές του Ατλαντικού και η ιστορία διήρκησε δεκαετίες μέχρι να τεκμηριωθεί η υπόθεση και η Τουρκία ήταν από τις πρώτες χώρες που διεκδίκησε νομικά και κέρδισε μια μεγάλη δικαστική μάχη... Βέβαια το τελικό αποτέλεσμα είναι απογοητευτικό

Σαν αστυνομικό μυθιστόρημα

Sharon Waxman “LOOT – The battle over the Stolen Treasures of the Ancient World”

Ozgen Acar – Peter Hopkirk, 1970 αναζητά ο δεύτερος έναν θησαυρό ακολουθώντας φήμες ότι ένα μεγάλο μουσείο έχει αγοράσει παράνομα ένα σπουδαίο εύρημα

Με αφορμή δημοσιεύματα αμερικανικών εφημερίδων την ίδια χρονιά η Τουρκία ζητάει πληροφορίες από το MET για την υποτιθέμενη συλλογή χρυσών από τη Λυδία

Τότε διευθυντής ο Theodore Rousseau δίνει μια διφορούμενη απάντηση

Ο τούρκος δημοσιογράφος ακολουθεί τις πληροφορίες που τον φέρνουν στο Usak & στον επιμελητή συλλογής Εγγύς Ανατολής του MET Oscar Muscarella, ο οποίος αρνείται ότι έχει κάτι τέτοιο στο τμήμα του

Δεν βρίσκει στοιχεία και το αφήνει στην άκρη προσωρινά – στόχος του γίνεται τότε όχι να αρθρογραφεί για ένα θέμα που αφορά την τουρκική ιστορία αλλά την παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά

Ο Acar επί 16 χρόνια συλέγει στοιχεία και δεν δημοσιεύει τίποτα – ταξιδεύει όλο και πιο συχνά στο Usak και σταδιακά οι ντόπιοι αρχίζουν να ανοίγονται για τον θησαυρό του Karun, όπως είναι γνωστός στην Τουρκία

Πληροφορία από ντόπιο τυμβωρύχο για επικείμενη λαθρανασκαφή και ο Ακαρ με τη σειρά του ενημερώνει τον τοπικό αρχαιολόγο Karim Akbiyikoglou

Στη Νέα Υόρκη το 1973 οι φήμες για έναν κρυμμένο παράνομο θησαυρό φουντώνουν

Λέγεται ότι το MET αγόρασε σταδιακά χρυσά αντικείμενα από τον έμπορο τέχνης John J. Klejman σταδιακά από το 66-68 και ο τότε επιμελητής ελληνικών αρχαιοτήτων Dietrich von Bothmer & ο Thomas Hoving, γενικός διευθυντής του MET επέμενε πως το μουσείο δεν έφερε ευθυνη εξακρίβωσης προέλευσης – ήταν δουλειά του εμπόρου. Για αυτό και τα εμφάνισε σε μια περιοδική έκθεση και μάλιστα δίχως λήμμα στον κατάλογο

Στην έκθεση ο Θησαυρός παρουσιάζεται ως «Ανατολικής Ελλάδος» - - -ΓΙΑΤΙ ΝΟΜΙΖΕΤΕ;;;

Η Τουρκία όμως είχε άλλη άποψη...

Το 1980 ο Ακαρ μετακομίζει στη Νέα Υόρκη και σε μια επίσκεψή του στο MET βλέπει με τον τίτλο Θησαυρός Ανατολικής Ελλάδας τον περίφημο θησαυρό της Λυδίας, 50 κομμάτια από τα 300+ !!!!!

ΜΕ την έρευνά του και την έκθεση τους ανά χείρας πηγαίνει στον τούρκο υπουργό Παιδείας ο οποίος του λέει πως αν όντως προέρχονται από το Ουσάκ, θα μηνύσει το MET

Ο Ακάρ παρουσιάζει την έρευνά του στην τουρκική *Milliyet* το 1986 σε μια σειρά από πολυσέλιδα άρθρα με παχείς τίτλους « ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΘΕΛΟΥΝ ΠΙΣΩ ΤΟΝ ΘΗΣΑΥΡΟ ΤΟΥ ΚΡΟΙΣΟΥ»

Πλέον διαγράφεται ολοένα και καθαρότερα το μονοπάτι της παράνομης ανασκαφής και διακίνησης

Το 1965 τέσσερις αγρότες από το Gure & Usak έπεσαν σε έναν τύμβο στη θέση Ikiztere

Η αστυνομία εντόπισε το 1966 μερικά αντικείμενα και δόθηκαν σε μουσεία αλλά τα περισσότερα είχαν πωληθεί στον ali Bayliar και με τη σειρά του στον Klejman και τον ελβετό Zacos και εν τέλει από το MET σε μια περίοδο 1966-1970

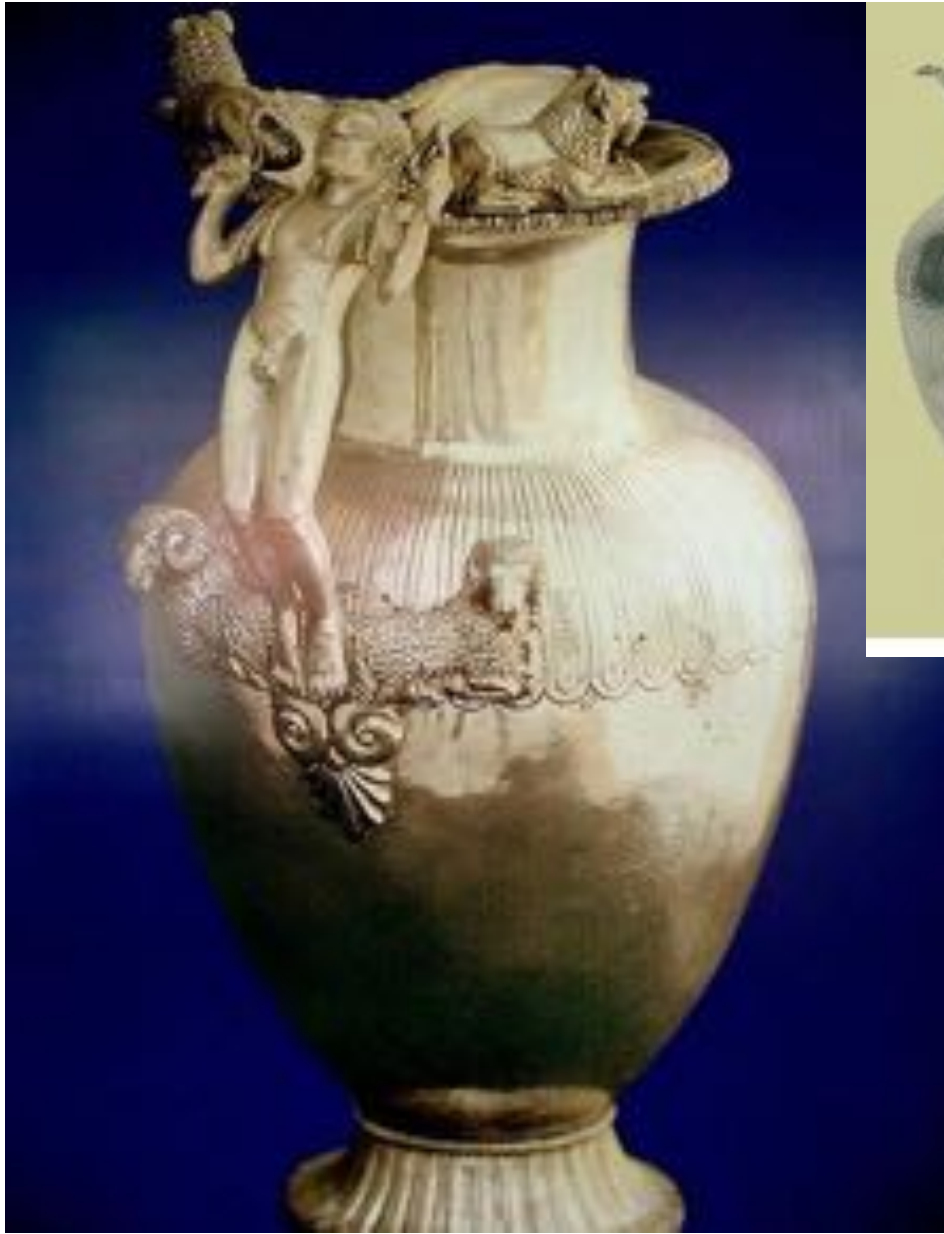
ΜΕ το που ακούστηκε ότι ένας αγρότης χτύπησε φλέβα, όλο το χωριό επιδόθηκε σε κυνήγι θησαυρού, λεηλατώντας άλλες ταφές

We dug in turns for nine or 10 days....On the 10th day we reached the stones, each of which was almost 1.5 meters in height and 80 cm wide....It would be hard for five or six persons to lift one of them. ...We had tried to break the stones with sledgehammers and pokers, but were not successful. I exploded [the main entrance] using black powder

<http://sardisexpedition.org/en/essays/latw-ozgen-lydian-treasure>

Ο τύμβος με τα 125 αντικείμενα

Σε έναν και μόνο τάφο οι τυμβωρύχοι εντόπισαν 125 χρυσά και ασημένια αντικείμενα!! Για την πλειονότητα των οποίων το ΜΕΤ πλήρωσε πάνω από 1.5εκ δολάρια

Τότε αρχίζει η κατηγορία για το ΜΕΤ – η Τουρκία ζητάει τον θησαυρό πίσω ή απειλεί με μήνυση

Το 1987 ξεκινάει η διαδικασία και το 1990 ο ομοσπονδιακός δικαστής αποδέχεται την θέση της Τουρκίας και η υπεράσπιση του ΜΕΤ καταρρέει: μάρτυρες αποκαλύπτουν κινήσεις και το μουσείο διώκεται από τον Νόμο και τον Τυπο

Έγιναν προσπάθειες να λυθεί το ζήτημα εξωδικαστικά (βλ. Ελλάδα...) αλλά οι Τούρκοι ήταν ανένδοτοι

Εντέλει το ΜΕΤ υποχρεώθηκε σε δημόσια αποδοχή και επιστροφή των κλεμμένων το 1993!!

ΑΛΛΑ... το 1995 ο θησαυρός μεταφέρεται από την Αγκυρα στο Usak και διαπιστώνεται ότι το πιο κομψο χαρακτηριστικό έργο του θησαυρού – ο ιππόκαμπος – είναι πλαστός!!!!

Το αληθινό έχει κλαπεί Από τον επιμελητή του τοπικού μουσείου ή τουλάχιστον αυτή είναι η κατηγορία!!!

Karim Akbiyikoglu ο επιμελητής του Μουσείου στο Usak ... και άλλοι επτά υπάλληλοι εμπλεκόμενοι στην υπόθεση

Φταίει η κατάρα του θησαυρού... και τα χρέη από τζόγο...

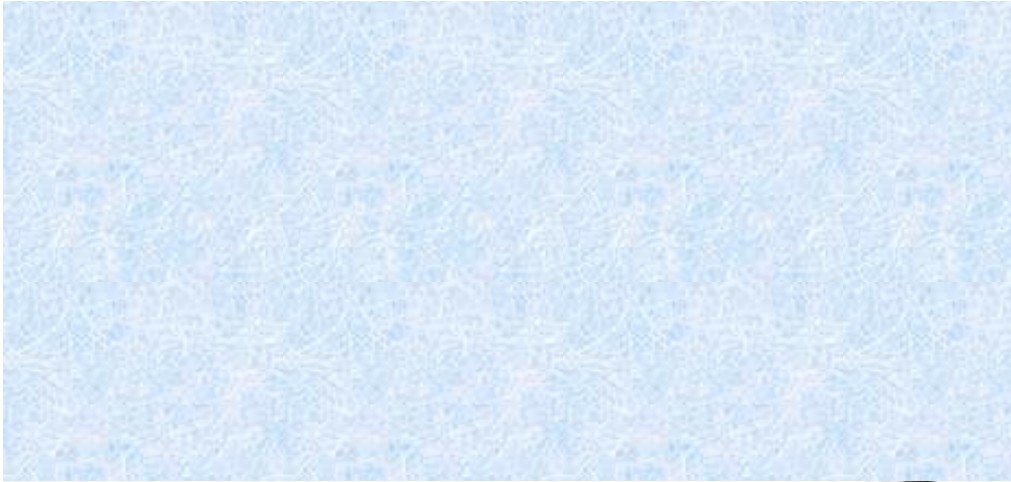
Τελικά βρέθηκε ο ιπποκάμπος στην Γερμανία κι επεστράφη στην Τουρκία στα τέλη του 2013

<https://www.theguardian.com/world/2012/nov/25/king-croesus-treasure-returning-turkey>

The original, left, and the fake golden brooch in the shape of a winged seahorse from the Lydian Hoard in Turkey.

THE ONE MILLION DOLLAR VASE!!

ΠΩΣ ΕΦΤΑΣΑΝ ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΣΤΗ ΛΥΣΗ...

Sotheby's James Hodges 1990 και το αρχείο που βρέθηκε στην κατοχή του φανερώνοντας το μέγεθος της παράνομης αγοραπωλησίας

Pasquale Camera – ο θάνατος του αστυνομικού του κυκλώματος σε τροχαίο, στο αυτοκίνητο του οποίου βρέθηκαν εκατοντάδες φωτογραφίες κι έγγραφα

Tombaroli – τυμβωρύχοι

Giacomo Medici – μεσάζων

Robin Symes

Robert Hecht

Etruscan Necropolises of Cerveteri and Tarquinia

These **two large Etruscan cemeteries** reflect different types of burial practices from the 9th to the 1st century BC, and bear witness to the achievements of Etruscan culture. Which over nine centuries developed the earliest urban civilization in the northern Mediterranean. Some of the tombs are monumental, cut in rock and topped by impressive tumuli (burial mounds). Many feature carvings on their walls, others have wall paintings of outstanding quality.

The necropolis near Cerveteri, known as Banditaccia, contains thousands of tombs organized in a city-like plan, with streets, small squares and neighbourhoods. The site contains very different types of tombs: trenches cut in rock; tumuli; and some, also carved in rock, in the shape of huts or houses with a wealth of structural details. These provide the only surviving evidence of Etruscan residential architecture. The necropolis of Tarquinia, also known as Monterozzi, contains 6,000 graves cut in the rock. It is famous for its 200 painted tombs, the earliest of which date from the 7th century BC.

Νεκροπόλεις Cerveteri & Tarquinia

<http://whc.unesco.org/en/list/1158/video>

Justification for Inscription

Criterion (i): The necropolises of Tarquinia and Cerveteri are masterpieces of creative genius: **Tarquinia's large-scale wall paintings** are exceptional both for their formal qualities and for their content, which reveal aspects of life, death, and religious beliefs of the ancient Etruscans. **Cerveteri shows in a funerary context the same town planning and architectural schemes used in an ancient city.**

Criterion (iii): The two necropolises constitute a unique and exceptional **testimony to the ancient Etruscan civilisation**, the only urban type of civilisation in pre-Roman Italy. Moreover, the depiction of daily life in the frescoed tombs, many of which are replicas of Etruscan houses, is a unique testimony to this vanished culture.

Criterion (iv): Many of the tombs of Tarquinia and Cerveteri represent types of buildings which no longer exist in any other form. The cemeteries, replicas of Etruscan town planning schemes, are some of the earliest existing in the region.

Cerveteri = Caere = Καϊρέα

Cerveteri – Όψη της νεκρόπολης

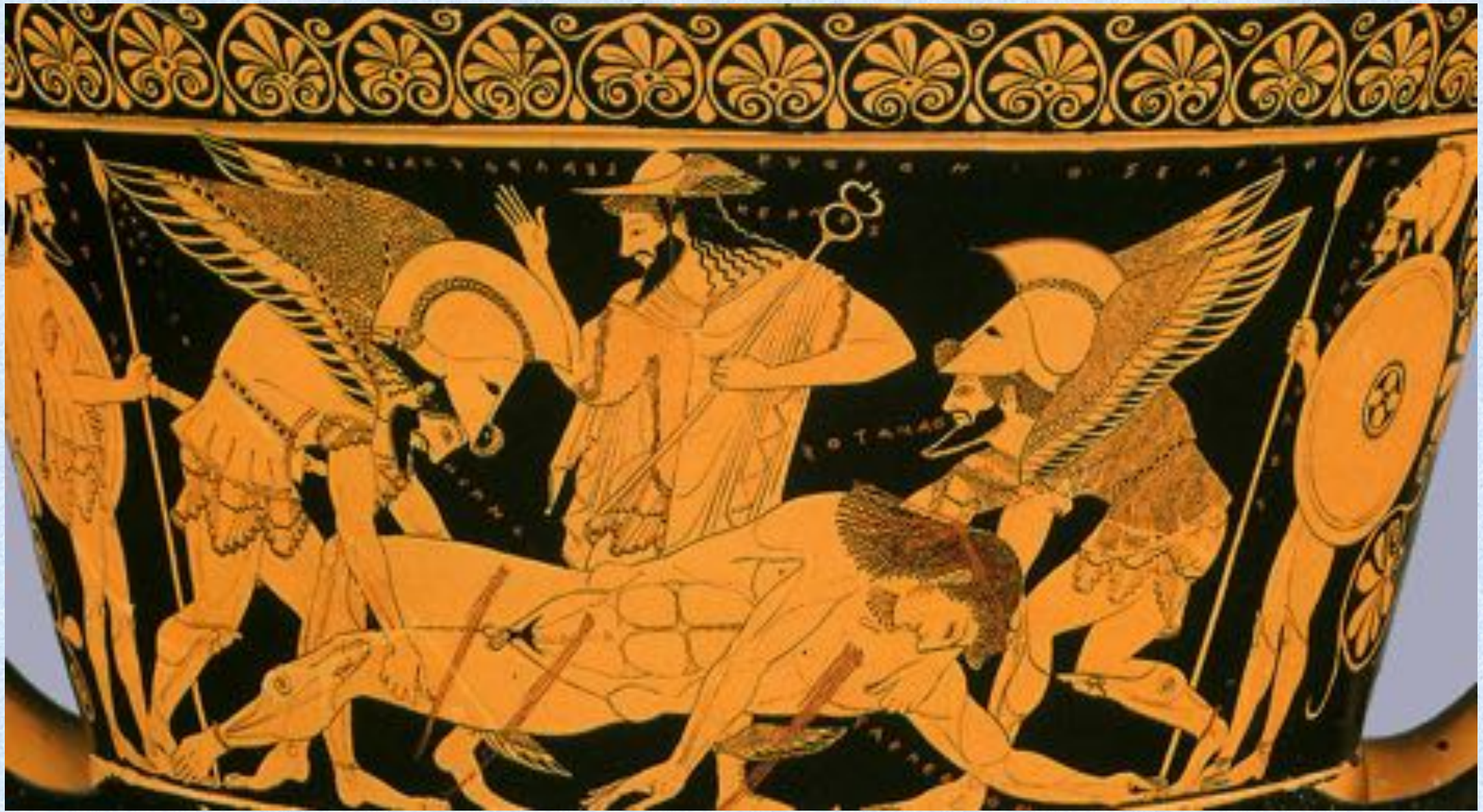
Ταρκύνια, Ο τύμβος των
Οιωνοσκόπων, 520 πΧ

Ταρκύνια
Ο τύμβος με τις λεοπαρδάλεις
480 πΧ

Αττικός ερυθρόμορφος καλυκωτός κρατήρας του Ευφρόνιου και Ευξίθου (αγγειοπλάστης),
περ 520-510 πΧ - - Λέαγρος καλός - -
- Υ. 46εκ, δ. 55, χωρητικότητα 45λ - Από το Cerveteri, Ετρουρία (Β. Ιταλία)
1972 - 2008 στο Μητροπολιτικό Μουσείο Νέας Υόρκης, επαναπατρισμός στο Μουσείο Villa Giulia, Ρώμη

Ο Giacomo Medici στο MET
Με τον κρατήρα του Ευφρονίου

Medici with the Met's infamous krater

Medici's warehouse in Geneva

Ο Robert Hecht στο MET
Με τον κρατήρα του Ευφρονίου

Στην αποθήκη του Mediciστη Γενεύη βρέθηκαν 10.000+ αντικείμενα αξίας περ. \$35 εκ

